

la contra | ENRIC RAMIONET

la columna | JOSEP M.FONALLERAS

Processons, ritus i mites

Fins i tot allà on les llums elementals del racionalisme semblen predominar, les processons subsisteixen gràcies a l'entusiasme d'un exèrcit de voluntaris

No sé si vostès ho consideraran irrespectuós, o fins i tot pecaminós, però qualsevol observador neutre i desapassionat s'adonaria que el sentit de les processons i de les múltiples i diverses expressions de religiositat d'aquests dies ha esdevingut fonamentalment econòmic. O que probablement sempre ho ha estat. L'observador diria que des del fons dels segles fins no fa gaires anys, mentre la nostra vida depenia absolutament de l'economia agrària, sovintejaven les processons i les rogatives per invocar les pluges i salvar les collites. Però que ara, en canvi, quan ja ni l'economia ni la prosperitat depenen de les formacions nebuloses que recorren els cels amb la promesa de tonificar els camps sinó més aviat dels turistes que recorren les carreteres amb la promesa de tonificar les caixes enregistradores, les processons s'organitzen per atraure els visitants. I també esmentaria, com és obvi, les nombroses representacions teatrals de la Passió. No es tracta de simplificar, ni de ser frívols i demano per endavant, en nom meu i de l'observador, disculpes a les sensibilitats ferides, però encara que la promoció turística no sigui ni l'única raó, ni la motivació essencial dels participants, sí que és la més cobejada, la més públicament destacada, la que té més repercussió social. Durant la Setmana Santa i des de fa ja una eternitat, la pell de brau es converteix en un parc temàtic i les confraries, més que honorar els poders divins o estimular les tendències introspectives dels penitents, persegueixen el ressò mediàtic i el lluïment públic. La religió i l'economia s'han transformat radicalment i ara, per més eixuts que siguin els dies, les setmanes o els mesos, ja no s'organitzen ni rogatives ni processons per convocar els xàfecs. En aquest aspecte la fe i els sacerdots han anat perdent prestigi a mesura que els meteoròlegs han guanyat presència. Deu ser un dels pocs àmbits en el qual la victòria de la ciència és indiscutible. No fa tant, a penes quaranta anys enrere, en períodes de sequera les rogatives pro-plu-

Una imatge de la Dansa de la Mort de Verges, dijous a la nit. / FOTO: EUDALD PICAS

ja es repetien fins que plovia. Sempre amb èxit, és clar. Es desgranaven els rosaris i les lletanies i es portaven les imatges en processó; i les autoritats religioses eren dòcilment seguides per les autoritats civils amb els membres del consistori, el jutge i la Guàrdia Civil entre els primers. En aquells actes i en la forma de girar els ulls cap al cel, s'hi podien endevinar encara alguns vestigis de l'espès fervor de les processons medievals. De l'esporguïda submissió amb la qual es seguien els rituals litúrgics que havien de combatre la fam o la pesta i lluitar contra la força de les tenebres; o simplement exhibir el poder de Déu, o potser el de l'Església. El tèrbol festival de sang, sacrificis, llagues, cadenes, calaveres o autoflagel·lacions que en-

cara conté la Setmana Santa en molts indrets, prové directament d'aquelles obscuritats i d'aquelles vulnerabilitats. Però fins i tot allà on les llums elementals del racionalisme semblen predominar, les processons subsisteixen gràcies a l'entusiasme d'un exèrcit de voluntaris. La fe, en general, s'ha esvaït però han quedat aquests rituals d'indiscutible força estètica, animats per les utilitats econòmiques, pels neguits relacionats amb la identitat que es segueixen agitant al nostre interior i els tambors de la tribu que hi segueixen ressonant. Els antics beneficiaris i els més entusiastes ho negaran, però juraria que encara que es mantinguin els mateixos ritus ja no s'estan venerant els mateixos mites.

Una nit històrica

Quedo per sopar amb un amic que m'estimo de tot cor. Com que és la temporada, mengem pèsols ofegats i crema de múrgoles. Bevem un vi del Penedès. Aquesta és una prèvia del que vindrà després. En realitat, no hauria calgut cap escenografia especial, cap decorat. No haurien calgut ni els pèsols ni les múrgoles, però, com que tots dos pensem que tot, o quasi tot, comença en una taula, decidim que abans d'emprendre el camí que hem de fer, abans, és millor que disfrutem dels productes de temporada. És a dir, que potser no era necessari, però sí imprescindible. Ja m'entenen. Per parlar amb el meu amic no cal la prevenció de crear un clima determinat. Hem parlat moltes vegades de temes ben diversos i ens coneixem algunes modestes virtuts i quasi tots els defectes. Ell és una personalitat rellevant, un home d'una cultura enciclopèdica, que ha tingut i té un paper destacat en la reconstrucció nacional. Aquesta vegada, però, lluny de l'amistat que ens uneix, es tracta de treballar. És a dir, li he de fer una entrevista per a un llibre d'encàrrec. Vull dir que del que es tracta és de convertir el que fem sovint, de manera esporàdica, sense dates prefixades, en un cert ritual, la cerimònia d'una gravació que ha de deixar constància de la vida d'aquest home. Escric aquestes ratlles emocionat per les més de tres hores que hem estat parlant, que ell ha parlat. De la seva infantesa, de les dures condicions que va viure als anys cinquanta en un seminari de províncies, de la seva fe, de la seva insubornable dedicació a la llengua, de l'Església, de política, dels moments clau en la seva trajectòria, de la seva devoció per les paraules i la Paraula, dels seus pares, dels amics, de les anècdotes que ens descriuen un temps i un país. M'he sentit extraordinàriament privilegiat. Tinc el tresor de la seva veu en un parell de cintes que espero no perdre i que miraré de transcriure amb respecte i admiració. Ara per ara, però, em quedo amb una nit més enllà de l'amistat. Una nit històrica que avui, vetlla pasqual, volia compartir amb vostès.

ROBERT TORRENT
 VENDA, LLOGUER I REPARACIÓ DE MAQUINÀRIA
 Agrícola, Forestal i de Jardí

Motoaixades Honda

- Les motoaixades fàcils d'Honda
- Treball sense fatiga
- Segures, sense vibracions i úniques
- Tecnologia exclusiva Honda
- Àmplia gamma per escollir

El teu concessionari de confiança

Credi **HONDA** fins a 12 mesos

APARCAMENT PROPI

C/ Can Sunyer, 60 • 17007 GIRONA
 Tel. 972 20 84 31 • Fax 972 22 13 08
 www.roberttorrent.com

novetat **Stein**

Torna la passió!

CUB de RUBIK

Posa la ment en forma

l'original

papereria copisteria

Pompeu Fabra, 11 - 972 203 944 / Migdia, 11 - 972 213 565
 Av. Lluís Pericot, 36 - 972 210 932 / GIRONA

TANCAMENTS D'ALUMINI I PVC

MILLOR AÏLLAMENT I DURABILITAT
 MENOR MANTENIMENT

orMETAL

C/ Llevant, 7 Pol. Ind. Mas Lladó
 FORNELLS DE LA SELVA

972 47 61 27
 www.ormetal.es

IGNIFUGACIONS GENERALS
 "Protecció pasiva contra el foc"
 IGNIFUGATS GIRONA

GIRONA

PINTURA ABLATIVA
 CONTRA EL FOC
 PER A
 ESTRUCTURES
 DE FORMIGÓ

972 17 23 53
 www.ignifugacionsgenerals.com